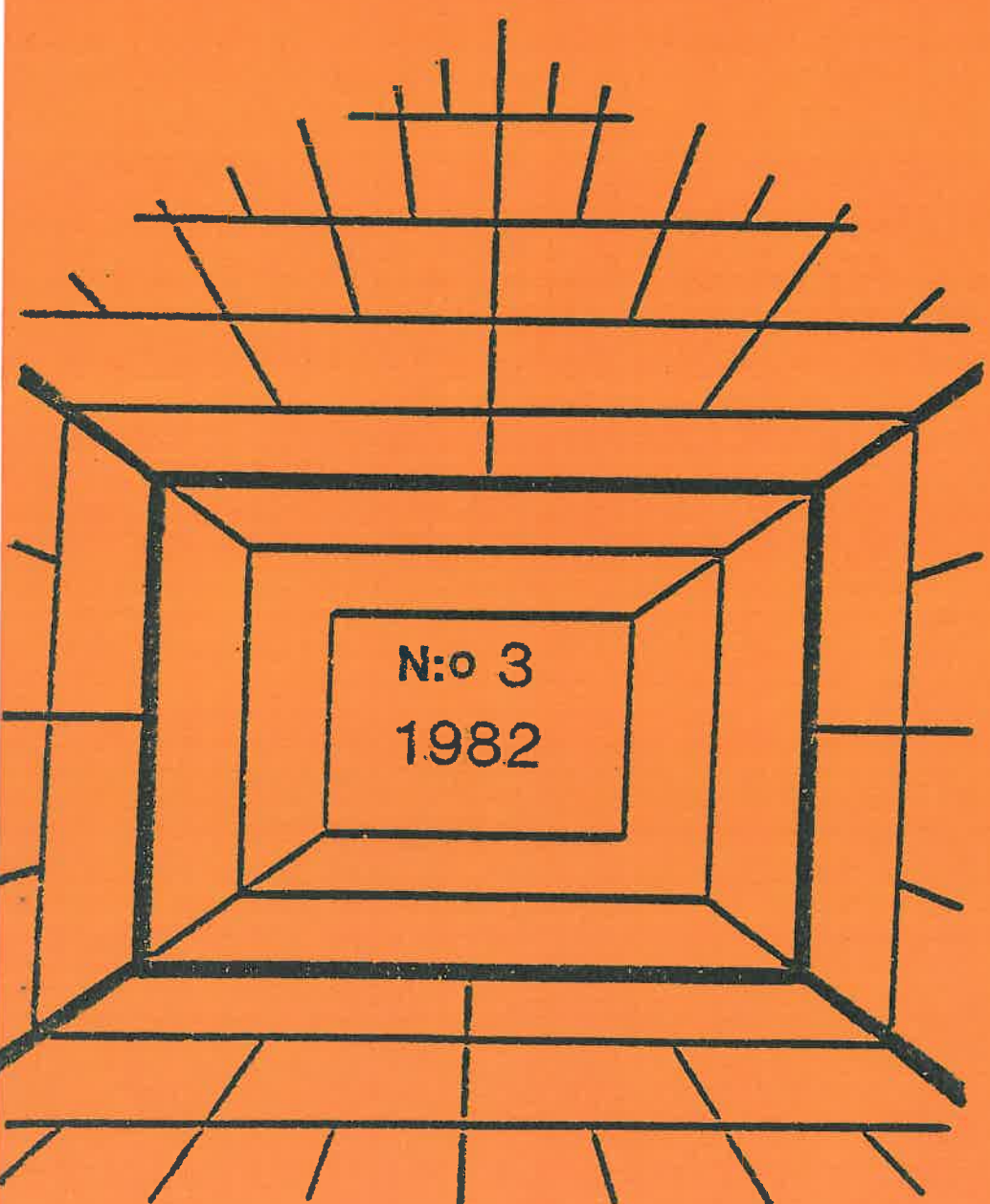

ORPANA

N:o 3
1982

Aineiston koonnut syksyn aikana pidetyistä esitelmistä ja laadituista kirjoituksista Kaarlo Heapanen

Kolmas painos

1985

1. Matti Vuoristo :
TSSS retkeili
Turussa
2. Vesa Heppänen :
Kuningas Kaarle XI
uudistajana
3. TSSS tutustui
Harjun kappelin
Gaddien sukhautaan
4. Viljo Rasila :
Muuttoliikkeestä
Tampereella
1850 - 1920, lyhenne
5. Matti Kankaenpää :
Haestattelut ja arkis-
totutkimus perinne-
tiedon keruussa
6. Sukututkija kuin
löytöretkeilijä. HV!

ISSN - 0359-128 X

O R P A N A

N:o 3 1982

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y:n
tiedotuslehti

Toimituskunta

Kaarlo Haapanen
Vesa Leppänen
Osmo Merikoski

Päätoimittajan Kaarlo Haapasen osoite:
Puomikatu 7
33410 Tampere 41
puh kotiin 460464

Seuran sihteeri Meri Tila
Rimminkatu 25 B 4
33250 Tampere 25
puh kotiin 23124

Seuran rahastonhoitaja Rakel Kivimaa
Sampola
33540 Tampere 54
puh toimeen 32000, kotiin 54040

Kansilehti

Kalevi Mäki-Kihniä

Monistus ja nidonta

Kopiopaino KY
Tampere - puh 31316

Tampere 9 11.82

Tampereen Seudun Sukututkimusseura r.y.

oli retkellä Turussa 26.4.1982. Lähtö tapahtui Tampereelta klo 7,10 junalla. Meitä oli 22 henkeä ja koska itsekunkin on mukava tietää keitä matkalla oli, niin liitän tähän osanottolistan.

Ensimmäinen kohteemme Turussa oli Maakunta-arkisto, minne patikoitiin asemalta vei aikaa parikymmentä minuuttia.

Arkistoa meille esitteli Marjo Hyppölä^{nen} parin tunnin ajan ja jos oikein esityksen tulkitseen, niin tiivistettynä hän esitti seuraavan sisältöistä tekstiä:

Sukututkijoilla on Maakunta-arkistossa käytettävissä:

- henkikirjat, jotka ilmoittavat mihin perustuu tilan omistusoikeus. Ajalta 1751-1880 on oma henkikirjasarjansa.
- maakirjat ovat 1540-luvulta asti, samoin
- pääkirjat. Maakirjat ja pääkirjat ovat runkoaineiksena.
- läänin tilit ovat ajalta 1635-1808
- maaveroluettelot (tämä on vanhin verotusmuoto)
- erikois maakirjat, kuten sotilasmaakirjat
- 1770 säädetty leimaveroluettelo on tärkeä sukututkijoille
- henkivero, jota myös myllyveroksi kutsuttiin
- sakkoluettelot ovat myös olemassa
- lisäksi oli mm:ssa hautajaisvero, kruunajaisvero, häävero y.m.

Tärkeätä on tutkia rinnakkain rippikirjat ja henkikirjat samoilta vuosilta. Myöskin muuttaneiden luettelot ovat tärkeitä. Henkikirjat löytyvät maakirjojen yhteydessä vuoteen 1750.

Täytyy kriittisesti suhtautua kirjoihin, sillä niissä on paljon virheitä. Esim. syntymäajat voivat heittää jopa 10 vuotta.

Opastuskirjoina on "Valtionarkiston yleisluettelo", joka on mm:ssa Tampereen kirjastossa. Myöskin "Varsinais Suomen Historia" on suositeltava kirja.

Luennon jälkeen klo 11,15 lähdimme ylempiin kerroksiin, missä saimme omakohtaisesti nähdä niitä kirjoja, mistä edellä oli puhe. Hyppölä^{nen} kertoi että rakennus on rakennettu 1932, joten se nyt on 50 vuotias. Rakennuksessa ei ole suoritettu remontteja, muutakun-
^{tehtiin} väliseinät käytäviin, tulipalon varalta. Rakennus olisi korjauksen ja laajennuksen tarpeessa. Hyllytiloja on 9 km.

Nyt tiedämme mitä mahdollisuuksia Turun Maakunta-arkisto voi meille antaa. Hyvässä onnessa voimme päästä 1540-luvulle ja kiitos tästä lankeaa Ruotsin kuninkaille, jotka potivat jatkuvaa rahapulaa ja koittivat, meidät takamaan asukkaatkin, kirjata mahdollisimman tarkkaan erilaisia verotuksia silmälläpitäen. Tuli mieleen nykyaika ja omat verottajamme, jotka eivät varmaankaan jää jälkeen antisaian kollegoistaan

Neesterholmen Skulpturer

Siirryimme klo 13,45 ruokailemaan ravintola Henriikkiin ja maukkaan aterian jälkeen menimme Taidemuseoon, missä maist. Päivi Hovi selosti meille Taidemuseon aarteita, Gallen-Kallelaa, Edelfelttiä, Rissasta ym.

Hyvissä ajoin lähdimme asemalle, mistä junamme lähti klo 15,35 ja saavuimme Tampereelle klo 17,40.

Matkamme oli osanottajien mielestä antoisa ja kun vielä kaunis päivä suosi, niin palasimme tyytyväisinä ja viisaampina kotiin, joten suurkiitokset matkamme johtajalle puheenjohtaja Räsäselle.

Osanottajien puolesta

Antti Tuomi

KUNINGAS KAARLE XI YHTEISKUNNALLISENA UUDISTAJANA.

Reduktiot ja ruotujakolaitos

Ruotsi oli käynyt kuningas Kustaa II Adolfin ajoista (1611-1632) lähtien useita voitokkaita sota. "Lumikuningas", kuten häntä aikalaiset nimittivät, kaatui sankarina Lötzenin taistelussa 6 p:nä marraskuuta 1632. Kuninkaan kuolinpäivää vietetään jatkuvasti Suomessa "Svenska dagenina" eli "Ruotsalaisuuden päivänä."

Kuningas oli kuollessaan vain 38-vuotias ja häntä seurasi valtaistuimelle kuninkaan alaikäinen tytär, Kristiina. Holhoojahallitus hoiti 12 vuotta Ruotsin asioita, kunnes kuningatar julistettiin 17-vuotiaana täysi-ikäiseksi. Kuningatar Kristiina hallitsi tämän jälkeen Ruotsia 10 vuotta ja luopui kruunusta uskonnollisista syistä. Protestanttisuuden puolesta taistelleen kuninkaan tytär kääntyi katoliseksi ja matkusti Roomaan. Kuningatar Kristiinaa seurasi valtaistumella Kaarle X Kustaa 1654 - 1660 ja hänen elinaikanaan syttyivät sodan liekit entistä kuumemmin. Hänen sodistaan kuuluisimmat olivat: Puolan sota 1655-1660, Venäjän sota 1656-1661 ja Tanskan sota 1657-1660.

Ruotsi oli saavuttanut suurvalta-aseman Pohjolassa, mutta se oli vaatinut raskaat veronsa. Valtakunta oli velassa, sotilaita oli paljon kaatunut tai menehtynyt kuukutauteihin. Kaarle X Kustasta seurasi valtaistuimella lapsi-kuningas, Kaarle XI. Jälleen hoiti holhooja-hallitus 12 vuotta valtakunnan asioita. Tämän hallituksen johtajana oli kreivi Magnus de la Gardie 1622-1686 ja hän oli poliittisesti ranskalaismielinen. Holhoojahallitus hoiti omavaltaisen huolettomasti ^{Ruotsin} Ruotsi asioita mm. jakamalla ylhäisyydelle lisää maatiloja, jolloin valtion verotulot pienenevät vastaavasti. Oxenstierna-, de la Gardie- ja Brahe-suvut omistivat silloin Ruotsin suurimmat läänitykset. Valtion taloutta rasittivat^{vat} vielä lisäksi kuningas Kaarle X Kustaan sodista aiheutuneet velat. Vaikkakin valtakunnassa oli pantu toimeen neljännesreduktio eivät siitä saadut verot peittäneet valtio velkoja. Ruotsilla oli velkaa Kaarle X Kustaan kuoleman jälkeen 10,5 miljoonaa hopeataalaria, kun samanaikaiset valtion tulot olivat vain 4 miljoonaa hopeataalaria. Kaarle XI totesikin, että Suurvalta-Ruotsi oli "Savijaloille seisova jätti". Kaarle XI:n hallituskauden alku oli epätoivoista ja onnetonta aikaa. Brandenburgin vaaliruhtinas julisti sodan Ruotsille ja hän voitti "Rangelin johtamat ruotsalaiset joukot Fehrbellin luona. Samanaikaisesti Ruotsin liittolainen Ranska hävisi sodan Hollantia vastaan. Kuuluisa "Aurinkokuningas" Ludwig XIV oli silloin Ranskan kuninkaana, 1643-1715. Nämä tappiolliset sodat järkyttivät Ranska-Ruotsiliittoutumaa ja molemmissa maissa todettiin sotalaistosten olevan perusteellisen uusinnan tarpeessa. Esimerkkinä Ruotsin laivaston

jälkeenjääneisyydestä ja rappiotilasta mainittakoon, kun Ruotsin laivasto lähti Liivinmaan tukikohdasta Itämerelle, niin myrsky katkaisi lahonneita mastoja ja samalla katkeili purjeita kiinnittäviä vanhoja köysiä. Ruotsin laivaston yliamiraali Henrik Horn, 1618-1693, hävisi Tanskan laivastolle meritaiselussa Kögen vuonon kohdalla. Suurimmat viat laivaston heikosta kunnosta laskettiin sotamarsalkka Gustaf Stenbockin, 1614-1685, syyksi.

Magnus de la Gardien suunnittelema Ranska-Ruotsi-unioni kärsi näissä taisteluissa arvovaltatappion ja nyt oli kummankin maan välittömästi kohennettava sotalaitostaan. Kaarle XI:n luottamuksen saanut kreivi Johan Gyllenstierna ehdotti Pohjoisten valtioiden sotilasliittoa ja jos näin olisi tapahtunut, olisi Tanskaa vastaan käydyt sodat olleet turhia.

Kuningas Kaarle XI:lla oli hallitus kautensa alkuaikoina lukuisia vastoinkäymisiä, kuningas oli masentunut niistä ja menetti luottamuksensa neuvonantajiansa. Oli sangen tavanomaista, että kuningas neuvottelujen jälkeen antoi päinvastaisen käskyn kuin neuvoskunta oli päättänyt. Kuningas ei ollut tieteellisesti lahjakas hallitsija, sillä nuoruudessa sairastetut taudit rajoittivat hänen opiskelujaan. Kuninkaan harrastuksena olivat hevoset, koirat ja sotalaitos. Kivulloisesta nuoruudestaan huolimatta hänestä kehittyi erinomainen ratsastaja ja sen avulla hän sai myös rautaisen terveyden. Historian jälkikritiikki kertoi kuningas Kaarle XI, että hän oli hallinnollisten ja raha-asiaiden erikoistuntija. Hän vertasi Ruotsia laivaan, joka merihädästä on sentään päässyt onnellisesti satamaan". Kuningas oli myös urhea ja täysin peloton soturi, mistä todisteena oli Ruotsin armeijan loistava voitto Lundin taistelussa 1676. Tämä oli ratkaiseva taistelu Tanskaa vastaan, mutta myös muissa sodissa Ruotsi menetti vain varsin vähän aluettaan, sillä Ranska painosti vastapuolia luopumaan vaatimuksistaan.

Kuningas Kaarle XI:lla oli kolme tärkeätä tavoitetta: 1) lisätä omaa valtaansa, 2) laittaa valtakunnan raha-asiat kuntoon ja 3) uudistaa sotalaitos. Kuninkaan uskollisista neuvonantajista mainittakoon:

- 1) Klaus Hermaninpoika Fleming, 1649-1685, Liperin vapaaherra, joka 1680 valtiopäivillä toimi maamarsalkkana ja oli yhtäaikaan viiden kollegion presidentti. Hän oli Kaarle XI:n vaikutusvaltaisimman neuvonantaja valtion hallinnon ja raha-asioiden järjestämisessä.

että holhoojahallitus joutui tälle teoistaan ja että reduktiot päätettiin toteuttaa. Hän perusti myös Karskronan laivastotukikouluun

ja 3) Johan Gyllenstierna, 1635-1680, joka korotettiin valtaneuvokseksi 1668. Gyllenstierna saavutti kuningas Kaarle XI:n suosion Tanskan sodan aikana, hän kannatti lämpimästi reduktioita ja ylhäisaatelin kukistamista.

Kuningas Kaarle XI julistettiin yksinvaltiaaksi 1682 valtiopäivillä. Kuningas vaati nyt holhoojahallitusta tilille ja määräsi ensimmäisen reduktion 1680, jolloin peruutettiin kruunulle kreivi- ja vapaaherrakunnat sekä muut suuret läänitykset, joiden tulot nousivat vuodessa yli 600 taalariin. Ylhäisaatelin valta oli nyt nujerrettu. Toinen reduktio pantiin toimeen 1682 ja kolmas 1686. Vielä kolmas reduktiokin tuotti valtion kassaan $1\frac{1}{2}$ miljoonaa taalaria, joista puolet 750 000 saatiin Baltian saksalaisilta aatelisilta, 390 000 Ruotsista, 200 000 Suomesta ja loput Käkisalmen- sekä Inkerinlääneistä. Reduktion perusteellisuutta kuvaa, että valta-amiraali Stenbockilta (Baltiasta) otettiin kirjoihin verottajalle hänen virkatakkinsa kultaiset napitkin. Sen sijaan talonpojille oli näistä reduktioista suurin hyöty, sillä he säilyttivät vapautensa. Baltian maissa tuli talonpojillekin hetken helpotus heidän epätoivoiseen tilaansa. Eestiläiset vielä muistavat Ruotsin jalon kunninkaan, joka auttoi heitä saksalaisten tilanomistajien hirmuvallasta.

Sotalaitoksen uudistaminen. ruotujakolaitos.

Vanhan järjestelmän, väenoton, haittapuolena oli, että saatiin liian vähän sotamiehiä. Tämä johtui siitä, että osa rälssimaista oli vapautettu väenotosta, samoin vuorikaivosseudut ja muutamat kaupungit. Paljon nuoria miehiä muutti näille "rauhoitetuille" alueille, osa kutsutusta ei saapunut, t lippujen alle ja osa karkasi Venäjälle. Karkaaminen oli niin yleistä, että 30-vuotiseen sotaankin^{mentäessä} jouduttiin miehet sitomaan köysiin laivamatkan ajaksi. Väenotolla saadut miehet eivät suin-

① Kuningas Kaarle XI neuvonantaja Johan Gyllenstierna oli ruotujakolaitoksen suunnittelija, muttei ehtinyt nähdä suunnitelmiensa toteutumista käytännössä, sillä hän kuoli varhain jo 45-vuotiaana.

Euroopassa, jossa yleensä oli palkkasoturiarmeijoita. Ruotujakolaitos on sotalaitosmuoto, johon liittyi päällystön ja siviilivirkamiesten palkkaamiseksi järjestetty veropalkkalaitos. Ruotsin läänit suostuivat uudistukseen 1688 ja Suomen läänit 1690 mennessä. Pohjanmaalle se tuli vasta vuonna 1733.

Ruotujakolaitosta toimeenpantaessa uudistettiin myös rykmenttijärjestelmä. Valtakunta jaettiin sotilashallinnollisiin piireihin, joissa suoritettiin rykmenttien rekrytoinnit, ns. rekrytointialueet. Suomessa oli kuusi rykmenttiä: Turun, porin, Uudenmaan, Hämeen, Viipurin ja Savon rykmentit. Rykmentit jakautuivat komppanioihin, joista paras komppania eli henkikaarti oli everstin komppania, seuraava arvoasteeltaan oli majurin komppania ja sitä seuraavia komppanioita kutsuttiin pitäjien nimellä, missä rekrytointi oli suoritettu, esimerkiksi Ruoveden komppania. Pienin sotilaallinen yksikkö oli korpraalikunta, joita tiettävästi oli jokaisessa komppaniassa 6 kpl. On korostettava, että ruotujakolaitos Suomessa merkitsi vakinaista sotamiehen pitoa eli armeijaa. Tämä oli koko järjestelmän ydin, jolla se lepäsi. Upseerien virkataloja eli puustellejaja ruotutorppia oli ympäri maata. Tämän johdosta esimiehet tutustuivat alaisiinsa jo rauhan aikana javuositaisissa sotaharjoituksissa he saattoivat todeta sotamiestenä luonteenominaisuudet. Rauhanaikainen yhteistyö tuotti paljon hedelmiä rauhattomina aikoina. Tutkija Roos on tutkinut näitä puustellejaja ja hän on julkaissut ne historiallisten tutkimusten sarjassa. Sotamiestorppia ei ole numeroitu, mutta niitä voi hakea "Militaria-rullista", joista on aineisto Valtion arkistossa koskien vuosisatoja 1600 ja 1700. Ruotusotamiehelle annettiin myös kruununtorppa, joka oli erotettu kruununtilasta ja jolla ei ollut omaa manttaalinumeroa.

Ruotumiehen sotilastorppaan kuului: " yksi oma tupa, ynnä panninmaan peltoa (= $\frac{1}{2}$ tynnyrinalaa), vähän kaalimaata ja hakamaata tai kahden suvikuorman niittu."

Kulkutaudit ja sodan aiheuttamat tappiot olivat vaikeasti korvattavissa, kun ei ollut organisoitu vielä reservijoukkoja. Usein reserviin otettiin irtolaisia ja komissionmiehiä, joilla jälkimäisillä tarkoitettiin sellaisia pientalonpoikia, jotka olivat pahasti velkaantuneet eivätkä kyenneet niitä maksamaan. Vasta kuningas Kustaa III:n hallituskautena 1776 velvoitettiin kaksi ruotua tai kaksi ratsutilaa yhdessä ylläpitämään yhtä varamiestä. Suomen ruotuarmeija hajoitettiin vuonna 1810. Upseerit menettivät virkatalonsa ja sotamielistä tuli kerjäläisiä. Kuitenkin Venäjän keisari Aleksanteri I palautti upseereille virkatalot, mutta sotamiesten kerjuusauva tuli entistä painavammaksi,

Ruotujakolaitoksen ulkopuolella olivat säterit, pappilat sekä virka-
että ratsutilat, mutta kaikki muut tilat ryhmitettiin ruoduiksi.
Ruodun velvollisuus oli ylläpitää yhtä sotamiestä, monin paikoin
rannikolla yhtä laivamiestä ja antaa hänelle torppa, missä oli
"yksi oma tupa", työvaatteet, palkkaa ja vielä lisäksi vapaa kyydi-
tys sotaharjoituksiin. Suurista talonpoikaistaloista muodostettiin
rustholleja eli ratsutiloja, jotka ylläpitivät ratsumiestä ja luovut-
tivat hänelle torpan asuttavaksi, lisäksi hevosen, vaatteet ynnä
varusteet. Korvaukseksi ratsutilallinen sai vapautuksen vuokrasta
ja ylimääräisestä verosta. Ratsutilalliselle voitiin tarvittaessa
määrätä lisäksi aputiloja eli argumentteja, joilta hän sai kantaa
osan veroista. Suomen ruotukiintiö oli 6 000.

Ruotsissa olivat talot vauraampia kuin Suomessa ja siellä kykeni kak-
si taloa ylläpitämään ruotusotamiehen. Suomessa sen sijaan oli pakko
liittää useampia taloja yhdeksi. Esimerkiksi Turun ja Porin läänissä
yhdistettiin 2-3 taloa, Hämeen läänissä kaksi suurta taloa tai 3-4
pientä taloa ja Itä-Suomen lääneissä aina neljä taloa muodostivat
ruodun.

Meriväki oli myös jaettu ruotuihin. Turun ja Ahvenanmaan saaristosta
saatiin 450 merimiestä ja merikaupungeista 150 miestä. Kruunupyylä
ja Pietarsaarella oli erikoisasema, sillä niistä saatiin 130 kirves-
miestä, laivojen korjauksia ja telakointia varten.

Ruotusotamieheksi yritettiin aina pestata sellainen mies, jonka poissa-
olosta ei ollut haittaa yhteiskunnalle. Valitettavasti yleensä otet-
tiin aina pienen talon isäntä kuin suuren. Kuitenkin pyrittiin siihen,
että otettiin sotilasainesta eri sosiaaliluokista, ettei yksinomaan
renkejä, isäntiä tai irtolaisia. Toisilla paikoilla tuli tavaksi si-
jaismenettely, jolloin ruotu palkkasi miehen. Palvelusaika oli koko
ikä. Vuosisadan lopussa olivat suuret kuolovuodet 1695-96-97, jolloin
yksi kolmasosa kansasta kuoli luultavasti lavantautiin. Nämä vuodet
ovat samalla järkyttäviä katovuosia, joiden takia kansan vastustuskyky
sairauksia vastaan oli heikentynyt. Nämä seikat ja vielä lisäksi sodas-
sa kaatumiset rasittivat suuresti ruotuja, joille ei oltu laskemoitu
näin suuria reservejä käytettäväksi. Vasta kuningas Kustaa III:n aikana
vaadittiin ruoduilta reservimiehiä.

Suomen armeijan vahvuus oli Kaarle XI:n aikana yhteensä 11 450 miestä,
joista ratsumiehiä oli 3 652 ja merimiehiä 600.

Ruotsissa määräjakolaitos oli voimassa vuoteen 1901 asti. Ruotujakolaitoksen eli määräjakolaitoksen edut: se tuli valtiolle huokeaksi ja oli sovellettu luontais-talouteen. Upseerit ja miehet olivat rauhan aikana kiinnitetty hyödyllisiin maataloustöihin, talonpojat oli vapautettu sotaväenotoista ja miehistö oli rauhan aikana harjoitettu. Haittapuolina manittakoon, hidas liikekannallepano ja ruotujen vaikea täydentäminen.

Kuningas Kaarle XI oli pelastanut "Savijaloilla seisovan jätin", hän oli hoitanut Ruotsin raha-asiat erittäin hyvään kuntoon ja luonut voimakkaan vakinaisen armeijan. Ruotsin suurvalta oli paremmassa kunnossa kuin konsanaan aikaisemmin ja lähti hyvissä voimin Kaarle XII:n kohtalokkaita aikoja kohti.

26 10 1982 Vesa Leppänen

Lähdekirjallisuus: Suomen Kansan Aikakirjat.osat III ja IV

TSSS tutustui Harjun seurakunnan

TSSS tutustui
Harjun kappelin
Gaddien sukulaisiin

Seuran retkestä kertoo pöytäkirja kuten ohessa näemm.
Siitä kertoi näyttävästi myös Aamulehti, joka huomioi seur-
ran käynnin kiitettävän näyttävästi. Pastori Jussi Kalmanlehto
esitteli Gaddien sukuhaana taustaa - sekä sukun saavutuksia y-
leensä. Kuten huomaamme tiedot on vuodelta 1950 - kuten past.
Kalmanlehto lähettämässään selvityksessä mainitsee.

Pöytäkirja Tampereen seudun sukututkimusseura
r.y:n excursiosta syyskuun 28. päivänä 1982 klo 18
Gadd'in kappeliin ja Harjun vanhan kirkon
(1639-1858) vaiheille. Osanottajia retkellä
oli 51. (liite 1)

1 §

Vesa Leppäsen estyneenä ollessa puheenjohtajan tehtävän hoiti varapuheenjohtaja Jorma Käsänen. Tämän pöytäkirjan laati Meri Tila.

2 §

Yhdistyksen sääntöjen 10 §:n perusteella katsottiin kokous laillisesti kokoonkutsutuksi.

3 §

Pastori Juhani Kalmanlehto esitti Gadd'in kappelän historiikin ja sukuselvityksen, josta jäljennös liitettiin tähän pöytäkirjaan. (liite 2)

4 §

Kyllikki Helenius tutustutti kuulijat Pispalan kaukaiseen historiaan (liite 3).

5 §

Matti Vuoristo esitteli rakentamansa vanhan Harjun kirkon (1639-1858) pienoismallin ja esitteli toisti jo aikaisemmin yhdistyksen kokouksessa 10.2.1982 esittämänsä kirkon historian.

6 §

Tarkasteltua, mitä vanhaa Harjun vanhasta kirkosta oli käytetty Harjun koulua rakennettaessa, päätettiin retki pimeän tullen ja päätettiin pitää tämä pöytäkirja tarkastettuna ja hyväksyttynä siten, että puheenjohtaja ja sihteeri sen allekirjoittavat.

Jorma Käsänen
Puheenjohtaja

Meri Tila
Sihteeri

Harjun kappelissa haudattuina:

1. Leenanni Karl Kristian Gadd *17 9/4 64 - +18 10/4 17
2. Varatuomari Nils Kristian Gadd *17 4/2 31 - +17 18/7 96
Varatuomari Kristian Gaddin rakas puoliso,
3. rouva Sara Ullen *17 6/9 34 - +17 16/11 62, haudattu 2/I 1785
4. Henrik Grönlund *17 11/5 64 - +18 23/9 26
(Här hvilar ledamoten vid stads i Tanserfors)
5. Raatiniehen vaimo Elisabet Grönlund *1763 - +18 20/12 36
6. Aleksandra Emilia Vilhelmina Börner *18 25/9 28 - +18 11/9 35
7. Kauppias Otto Thunebergin poika Emil Fritjuf *18 7/4 32 - +18 11/1
33
8. Werner Benjan Federloy *18 11/7 36 - +18 20/7 43
9. Karl Benjamin Federlig (späselvä) *17 6/5 99 - +18 17/2 52

Lisäksi 10 kpl nimettömiä, etupäässä pienten lasten kirstuja.

Edelläolevat tiedot on opettaja Salomon Liljan +1926 muistiinpanoista jäljentänyt hänen tyttärensä opettaja Hilppa Lilja. Pieniä virheellisyyksiä voino olla.

Insiööri Gadd on ollut Epilän Tapettitehtaan palveluksessa ja asuu nykyisin Tukholmassa. Hänen veljensä pitäisi olla Luumäellä ja luultavasti tuomari.

TIEDOT ANNETTU v. 1950

Professori
Viljo Rasila

Tampereen muuttoliike 1850-1920
(lyhennelmä esitelmästä 14.9.1982)

Aikarajat

Otsikon aikarajat johtuvat siitä, että Suomen Akatemian ns. muuttoliiketutkimus rajoittuu ko. vuosiin. Tutkimus on suoritettu Helsingin, Turun ja Tampereen yliopistojen yhteistyönä. Tampereella on tutkimuksen yhteydessä kerätty yksityiskohtaiset elämänvaihetiedot 2115 vuosina 1826-95 eläneestä henkilöstä.

Muuttoliikkeen ajalliset vaihtelut

Tampereelle vuosittain muuttaneiden määrät ovat riippuneet ratkaisevasti suhdanne- ja työllisyysvaihteluista. (Kuvio 1) Ensimmäinen selvä nousukausi oli 1840-luvun alussa, jolloin Finlaysonin puuvillatehdas lisäsi voimakkaasti tuotantoaan. Eniten työväkeä otettiin vuonna 1844. Samalla kuitenkin tehdään työvoimatarve tuli tyydytettyä ja varsinkin ^{uutta} naistyövoimaa tarvittiin seuraavina vuosina vähemmän. ~~xx~~ Seuraava huippu saavutettiin vuonna 1858, jolloin puuvillatehdas jälleen lisäsi voimakkaasti tuotantoaan. Samaan aikaan tarvittiin runsaasti naistyövoimaa pellava- ja verkatehtaissa, mutta niiden työvoima ei näy Tampereen väestötilastoissa, koska tehtaat olivat kosken toisella puolella Kyttälässä, joka silloin vielä kuului Messukylään.

Esimerkkinä siitä, kuinka etäiset asiat voivat vaikuttaa tavallisenkin ihmisen elämään, voidaan mainita vuosi 1862. Neekeriongelmasta puhjennut Amerikan sisällissota katkaisi puuvillan tuonnin Suomeen. Finlayson joutui supistamaan toimintaansa ja irtisanoi osan työntekijöitään. Uusia, muualta kaupunkiin muuttaneita työntekijöitä ~~se~~ ^{ei} silloin tarvittu. Saman vuosikymmenen katovuodet hidastivat nousua, johon päästiin vasta 1870-luvun alussa.

Seuraavat vuodet aina 1890-luvun alkuun olivat tasaisen kehityksen aikaa Tampereen elinkeinoelämässä. Uusi nousukausi huipentui vuoteen 1899, jonka jälkeen alkoi taas tasainen ~~xxxxxx~~

kehitys. Tätä jaksoa kuvaa se, että vuosina 1888-1900 Tampe-
reen väkiluku kaksinkertaistui, mutta vuosina 1902-1918 kas-
voi vain 20 %.

Tamperelaisten syntyperä

Pääosa muutoista on ollut lähimuuttoja, mutta kaukokuuttojen
osuus on kaiken aikaa kasvanut. Vielä vuosisadan vaihteessa
yli kolmannes tamperelaisista oli muuttanut kaupunkiin Hämeen-
läänin alueelta ja heistäkin suuri osa Tampereen rajanaapu-
reista Messukylän, Teiskon, Pirkkalan ja Ylöjärven kunnista.

Kaupunginosittain voidaan havaita, että läntisissä kaupun-
ginosissa oli suhteellisesti enemmän Turun ja Porin läänistä
tulleita ja rautatien itäpuolella itä-Suomesta muuttaneita.
Ulkomaista syntyperää olevia asui eniten kantakaupungissa eli
Hämeenpuiston ja Tammerkosken välisellä alueella.

Tarkemmin eriteltynä kaupungissa syntyneitä miehiä oli suh-
teellisesti enemmän kuin naisia, mutta tämä johtuu siitä, että
naisia muutti kaupungin tekstiilitehtaisiin runsaasti ja että
naisten muuttoliike siten oli runsaampaa kuin miesten.

Ketkä muuttivat

Muuttajan yleisen ammattinimike oli piika tai renki. Osa tähän
ryhmään kuuluvista oli talollisten tai torpparien lapsia, jot-
ka ~~ja~~ olivat heti rippikoulun käytyään tai ehkä ennenkin men-
neet vieraan palvelukseen, mutta koska ryhmän perheenjäsenten
lukumäärä on suhteellisen korkea, pääosa on ollut jo perheel-
listä väkeä. Todellisuudessa suurin ryhmä on niitä, joilla ei
vielä ollut omaa ammattia lainkaan eli "tyttäret" ja "pojat".
Tämän ryhmän jäsenet myös muuttivat varsin nuorina, osin jo
alle rippikouluikäisenä kaupungin tehtaisiin.

Tutkimus ei anna mitään tukea sille olettamukselle, että
talon vanhin poika olisi jäänyt isännäksi ja että ^umut lapset
olisivat saaneet lähteä maailmalle. Päinvastoin on niin, että
useimmiten juuri vanhimmat lapset ovat lähteneet maailmalle
ja nuorimmat jääneet kotiin. Toisaalta vanhin poika saattoi
välillä vieraissa renkinä palveltuaan palata kotiin isännäksi,
mutta kerran kaupunkiin lähten^vet palasi aniharvoin isännäksi.
Sen sijaan moni kaupunkiin tehtaaseen tullut talollisen tai
torpparin poika palasi myöhemmin kotiseudulleen rengiksi.

Varsin vähän on huomiota yleensä kiinnitetty siihen, että
kaupungeista muutti väkeä myös pois. Tässä käsiteltyyn aikaan
mahtuu kolme sellaista vuotta - 1862, 1863 ja 1903 -, jolloin

Tamperekin kärsi muuttotappiota. Osa oli paluumuuttajia eli sellaisia, jotka palasivat kotiseudulleen tai peräti kotiinsa, mutta pääosa oli jatkomuuttoa. Mitään etappimuuttoa eli sitä, että sama henkilö olisi ensin muuttanut kirkonkylään, sitten lähikaupunkiin ja sen jälkeen Helsinkiin, ei kuitenkaan ole havaittavissa empiirisessä lähdeaineistossa. Tampereelta pois muuttaneiden pääryhmä muodostui ymmärrettävistä syistä tehtaalaisista ja käsityöläisväestöstä.

...
Toimituksen lisäys : Prof. Rasilan kiinnostavaan esitelmään liittyi useita tau.uokoita. Ne julkaisemme seuran vuosikirjassa.

Matti Kankaanpää:

H A A S T A T T E L U T J A A R K I S T O T U T K I M U S
P E R I N N E T I E D O N K E R U U S S A .

Perinnetietoja olen kerännyt vuosien 1967/68 vaihteesta alkaen. Tietoja olen koonnut haastattelemalla ja omakohtaisilla arkistotutkimuksilla. Näkyvimpänä saavutuksena - toistaiseksi - voitaneen pitää lokakuussa 1978 ilmestynyttä "Toiset aijat"-kirjaa. Monenlaista kokemusta sinä aikana on kertynyt toiselta näistä menetelmistä ja toisaalta siitä mitä esim. arkistoista on Virtain alueelta mahdollista löytää. Seuraava esitys, joka perustuu näihin kokemuksiini, on ehkä vaikeatajuinen, mutta uskoisin, että se juuri sellaisena voisi olla apuna niille, jotka todella ovat perinnetietojen keruusta kiinnostuneita.

1. YLEISTÄ.

Lähinnä tietojen kokoamiseen keskittyneenä teen eron tiedollisen (tietämys), toiminnallisen (tavat, työnäytökset) ja esineellisen (museot) perinnetyön lohkojen välillä. Perinnetyön kannalta on olemassa kahdenlaista tietoa: 1) h ä v i ä v ä ä , koska sitä ei ole talletettu (sitä on olemassa kaikkialla, jäsentymättömänä), 2) s ä i i y v ä ä , koska se on tallennettu (arkistoissa ja yleensä jäsenettyinä). Haastattelumenetelmä on tapa tallentaa edellistä. Oikein suoritettuna haastattelemalla saadaan tuloksia, joita muilla menetelmillä ei voida saavuttaa. Eräissä tapauksissa haastatteluille vaihtoehtoinen menetelmä on muistelma. Toiset aijat -kirjassa Leo Kotirannan kirjoitelmat ovat muistelmia. Ero on aste-ero, sillä tyypillisimmillään muistelmassa haastattelija ja haastateltava ovat yksi ja sama henkilö.

Hyvä haastattelija tuntee aihe^snsä, valmistautuu ennalta haastatteluun, nauttii haastattelun luottamusta ja on luottamuksen arvoinen. Hyvä haastateltava tietää, osaa ja haluaa kertoa sekä osaa tehdä eron historian ja tarinan välillä.

Arkistotutkimus on tapa ammentaa tietoa kohdasta kaksi. Se vaatii taitoa ja ennen kaikkea aikaa. Hyvä arkistotutkija merkitsee ensin lähteensä ja vasta toiseksi sen tiedon, jonka hän siitä

lähteestä löytää. Hän on myös kärsivällinen eikä usko kaikkea mitä hänelle uskotellaan. Parhaat tulokset saavutetaan haastatteluja ja arkistotutkimusta yhdistelmällä. Ne täydentävät toisiaan. Haastatteleamalla voidaan asioille saada taustaa ja väriä. Arkistoista saadaan täsmällisiä yksityiskohtia, muodolliset puitteet, ja kaikkein vanhimmat tietämykset.

2. DOKUMENTTI ELI ASIAKIRJA.

Se on usein määrämuotoinen tapahtuman tai ajankohdan kuvaus:

- kirjallinen, esim. kauppaakirja, virkatodistus, peruskirja, kirje, postikortti tai kartta, päiväkirja.
- suullinen, esim. nauhoitus.
- kuvallinen, esim. valokuva.

Jotta kirje, nauhoitus tai valokuva olisi todellinen asiakirja, siitä tulisjaina tietää: kuka - missä - mitä - milloin.

Perinnetiedon keruussa tavoitteeksi olisi nähdäkseni asetettava:

a) ehjät asiakirjat, jos tallennetaan uutta tietoa; b) dokumentointi, eli lähdeviitteen merkintä, jos tieto perustuu jo tallennettuun aineistoon. Tavoite siksi, että kerättyjen tietojen arvo olisi mahdollisimman suuri.

E h j ä a s i a k i r j a: Tarkoitin sillä sitä, että kukin perinteen tallennuksessa kerätty yksikkö (yski haastattelu, yksi valokuva tms.) muodostaisi ehjän kokonaisuuden, jolla olisi jotain todistusvoimaa. Siksi em. kuka-mitä-missä-milloin muodollisuudet olisi aina oltava täytetyt. Luulo ja tieto olisi voitava erottaa selvästi. Haastattelijan omat mielipiteet eivät saisi vaikuttaa haastateltavan kerronnan sisältöön. Mieluummin olisi kysyttävä kuinka asianlaita oli kuin eikös se ollut niin ja niin. Haastattelun luonne on aina otettava huomioon. Usein on hyvä alkaa haastateltavan omista elämänvaiheista.

- todistajalausujen luonteinen arvo (niin todella tapahtui, olen siitä varma, olin silminnäkijä ja muistan sen hyvin).
- spekulatioluonteinen arvo: esim. siihen aikaan oli yleinen käsitys se, että asia oli niin ja niin.
- kaunokirjallinen arvo (mielikuvitusta, väritystä mukana, ehjä kertomus, jonka totuusarvo on asia erikseen).

b) D o k u m e n t o i n t i: Painetussa lähteessä tiedot siitä, kuka on kirjan tai kirjoituksen tekijä, mikä on kirjoituksen nimi ja missä ja milloin se on painettu, miltä sivulta mainittu tieto löytyy.

Alkuperäisessä asiakirjalähteessä dokumentoidaan se signeeraus eli merkintä, jonka avulla sama lähde voidaan hakea uudelleen esille. Joku muukin voi olla siitä kiinnostunut. Huolellinen dokumentointi lisää perinnetietojen arvoa mm..siksi, että niiden luotettavuutta on viitteen avulla mahdollista tarkistaa.

3. PERUSTEELLISUUS.

Perinnetyössä saamani tärkeimmät kokemukset voitaneen sijoittaa sanojen perusteellisuus tai järjestelmällisyys alle. Koskaan ei ole liian perusteellinen. Järjestelmällisyys kannattaa. Lainaan Osmo Vuoriston sanoja (Kuinka yhden talon kronologiaa tukkitaan. Puurakennukset, historia, tutkimus ja suojele; Vammala, s.49-50):

"Dokumentoinnin tulee aina olla mahdollisimman täydellistä, sel- laista, että siitä saavat hyötyä myös ne, jotka myöhemmin kat- sovat asioita kenties aivan uudelta kannalta ja painottavat kokonaan uusia seikkoja. ... kenttätöön laatu ratkaisee sen missä määrin varsinaista tutkimusta voidaan tehdä ja ennen kaikkea kuinka kauan aineisto palvelee tehokkaasti ... Perusteel- lisuus on ennen kaikkea vakuutus, jonka avulla tutkija voi va- rautua kirjoituspöydän ääressä yllättäen ilmenevään asiaan ... Aika ja vaiva saattavat hyvinkin tulla palkituiksi ...

Keskusteluissa ja haastatteluissa pyritään saamaan esille sellaiset seikat kuin käyttö, nimitykset, työt, toiminta, talous, liikenne ja koko perimätieto tapoja ja uskomuksia myöten ..."

Perusteellisuuden saavuttamisessa auttaa se, että kysyjä tuntee asiansa. Ennen haastattelua on hyvä luonnostella aihetta. Ennen arkistoihin menemistä on selvitettävä itselle mitä aiheesta tiedetään ja mitä on tarkoitus kysyä. Vastauksen saa parhaiten, jos tietää mitä kysyy. Perusteellisuus sisältää uusintahaat- telut.

Parhaimmillaan se on jatkuvaa toimintaa siten, että pidetään yllä valmiutta tarttua tilaisuuteen, ja määrätietoista toimintaa siten, että ajoittain ryhdytään aktiiviseen kampanjaluonteiseen

toimintaan.

- tietoja ei aina tule tilauksesta (arkistoistakaan vaikka tilaisi maksua vastaan) ja juuri silloin kuin niitä hakee.
- haastatteluisaa on aina kaksi osapuolta. Kukaan ei ole aina "vireessä". Voi olla vastahakoisuutta, kursailua, väsyneisyyttä.
- impulssit: tilanne antaa herätteen. Yksi asia tuo mieleen toisen, joskus asiaan innostuu.
- Ei pidä odottaa, että tuloksia tulee helposti. Tulokset saavutetaan ajan kanssa. Asioiden onnannettava kypsä ja asioita on itse pohdittava.

4. TIEDON METSÄSTYS.

Taso:1: J o k a i s e n u l o t t u v i l l a oleva tieto. Edellytyksinä ovat vain into ja kansalaiskunto: luku-, kirjoitus- ja kuuntelemisen taito. Kansakoulupohja riittää. Tämä on ensimmäinen, perustava ja välttämätön vaihe, jos jotain perinnetietoja kootaan. Valitettavan usein sitä aliarvostetaan ja se suoritetaan ylimalkaisesti tai huolimattomasti.

Käytännön ohjeena neuvoisin menettelemään seuraavasti:

- 1) Otetaan selvää mitä tietoja jo on suvun, kotitalon, kotikylän tai -kulmakunnan perinteestä. Lähes kaikkien hallussa on jotakin: virkatodistuksia, kauppaakirjoja, valokuvia, kirjeitä tms. Kootaan ne perhepiiristä, tutustutaan niihin ja järjestetään ne.
- 2) Aletaan kysellä: tunnistutetaan kuvia, kysytään lisätietoja, mitä tietoja lähisuvun hallussa on.
- 3) Tallennetaan: kirjoitetaan muistiin, piirretään, nauhoitetaan ja ehkäpä vielä käydään valokuvaamassakin.
- 4) Etsitään lukemista: Esim., onko joku jo tutkinut meidän sukua, miten pitäjänhistoria siitä sanoo tai kotikylästäni? Haetaan opaskirjoja tms. Mennään siis kirjastoon.

Taso 2: U s e a n u l o t t u v i l l a oleva tieto: Kansa-koulun lisäksi siinä nähdäkseni tarvitaan välttävää ruotsin kielen kirjallista ymmärtämistä ja kirjastojenhyväksikäyttötaitoa. Valmiudet voitaneen hankkia kurssienkin avulla tai päteväällä opastuksella.

- koko maan kirjastojen tai arkistojen hyväksikäyttö vaatii tietoa: onko jotakin olemassa, miten sen saa käsiinsä ja mistä.
- on mahdollista tilata virkatodistuksia jnv. eri arkistoista. Jos on aikaa voitaneen myös tehdä yksinkertaisia tutkimuksia itse (käytännössä siihen vaaditaan jokin kurssi).

Hyödyllistä olisi ottaa tavoitteekseen kirjoituksen (vaikkapa vain pöytälaatikkoon) jostakin aiheesta aikaansaaminen.

Taso 3: T a i t o a v a a t i v a tiedon keruu: Edellytyksinä lisäksi vähintään tutkimuksellinen asennoituminen, vanhojen käsialojen lukutaito, perustiedot historiasta (erit. Suomen historiasta ja sen lähteistä). Tällöin olisi mahdollista käyttää hyväksi monipuolista tuomiokirja-aineistoa, henkikirjoja jn. vanhoja asiakirjoja. On mahdollista ainakin periaatteessa löytää vanhoja katselmuskirjoja, kaupakirjoja, sopimuksia, melkein mitä tahansa.

Jos on jokin erityinen aihe, voidaan kysyä, miten siihen voidaan metsästä lisää tietoja. Toisaalta, jos on olemassa jokin vanha asiakirja, voidaan kysyä mitä tietoja sieltä saadaan irti.

Suosittelien luettavaksi:

Toivo Vuorela: Suomalainen kansankulttuuri.

Vanhan Ruoveden Historia osat I-II ja ilmestymässä oleva osa III

Seppo Sampio: Sukututkimuksen opas. Keuruu 1975.

Vanhat käsialat ja asiakirjat. Valtionarkiston julkaisuja Helsinki 1977.

Matti Kankaanpää: Toiset aijat. Tutkimusta jakuvausta Virtain asukkaista ja elämästä I. Virrat 1978.

Sukututkija kuin löytöretkeilijä
Olipa Kerran

Olipa kerran hyväonninen "sukututkija", panen sukututkija lainausmerkkeihin, sillä en pidä itseäni vielä sukututkijana, mutta juuri siitä syystä voinen olla hämmästynyt kertyneestä aineistosta. Kerron vähän miten joskus voi saada odottamatta apua ja samalla kertomukseni voi rohkaista sukututkijaa, joka ei tahdo päästä eteenpäin.

Aloitin tiedusteluni noin kolme vuotta sitten, koska halusin tietoa ja äitini isästä, jonka olin kuullut olleen ²Karkkulaisen talon pojan. En ole koskaan kysynyt KoKen (Kansainvälinen Opintokeskus) Taisto Suontaukselta missä hän osasi lähettää minulle kutsun heidän kurssilleen, mutta niin vain kävi, että olen ollut muutamilla KoKen kursseilla ja heidän Ruotsin matkallaan. Tästä sain senverran itseluottamusta, että uskalsin lähteä Merikosken Osmon mukaan kun hän meni Karkun kirkkoherranvirastoon. Täällä sitten löysin vaarini! Kirjoitin Karkun Kutalan Nikalin talon kirjoista. Kun sitten lyöttäydyin tänne Tampereen sukututkijain pariin, niin täältä on tullut lisätietoa. Oli käynyt niin, että vaarini suku oli lähtenyt Nikalista n. 1880 vaiheilla ja sinne oli muuttanut ystävämme Toini Nikalin suku. Nyt on sitten selvinnyt, että suvut yhtyvät Vähä-Rovon kahden sisaruksen välityksellä. Näin sitä pääsee eteenpäin, tai on sanottava taaksepäin, sillä olen äidin isän suvussa päässyt 1600-luvun loppuun asti.

Tämän prosessin kestäessä olin kirjoittanut Ylistaroon, josta vaarini vaimo oli kotoisin, ja kun sieltä ei alkanut mitään kuulua, niin soitin sinne kirkkoherranvirastoon ja sieltä kanslisti rouva sanoi että kyllä kirjeeni on odottamassa vuoroaan ja pian sen vuoro onkin, mutta että jos haluan enempi tietoja niin saisin niitä Aulis Taijalalta Helsingistä, sillä hän on tutkinut pidemmälle ja ⁴rouva sanoi että hän on myöskin samaa sukua.

Soitin l. perämies Aulikselle ja hän sanoi lähettävänsä minulle tutkimusmateriaalinsa ja minä vuorostani lupasin lähettää hänelle mitä minulla on. Näin sain tutkittua aineistoa myöskin 1600-luvun loppuun asti, mummuni Taijalan suvusta.

Z Minulla oli isäni suku selvillä suoraan alenevassa polvessa 1818, asti. Mutta siinä tuntui olevan seinä vastassa ja jätinkin sen vielä tutkimatta. Sitävastoin aloin kysellä vaimoni suvuista ja mitä ²⁷ollakkaan, sain valmista tutkimusta 1700-luvun alkuun ja sitten historiasta näin, että Sunin talo mainitaan jo 1543. En ole ennättänyt Turkuun katsomaan maakirjoja, joista olisin kukaties saanut tuon 150. vuoden välin kirjoihin, mutta eiköhän sekin aika koittane.

Vaimoni äidin puolen suvun sain myöskin valmiina, kun kirkkoherra Vesamaa Hämeenkyrössä oli sen pistänyt paperille noin 1700-luvun alusta, siinä olivat Huikut ja Vesajärven Muotiot.

Z Selostan nyt sitten mielenkiintoisimman tapahtumasarjan isän su-
suvusta.

Koska en ominavuin osannut eteenpäin, niin pälkähti päähäni, että suvussa oleva pappismies mahdollisesti olisi ollut kiinnostunut sukututkimuksesta. Kirjoitin Porvooseen, josta ilmoitettiin papin muuttaneen Kotkaan, kun tiedustelin Kotkasta niin he kirjoittivat, että pappi on muuttanut Degerbyhyn. Kirjoitin sinne ja sieltä tuli tieto, että rovasti Otto Wingvist on muuttanut kirkkoherraksi Lapinjärvelle, mutta että hänen poikansa rovasti Folke Wingvist on ~~Eka~~ Eckerössä. Oli jo myöskin selvinnyt, että Otto Wingvistin l. vaimo oli kuollut ja siitä avioliitosta oli tytär. Tämä tytär, Solveig Holmberg, oli minun sukuani (pikkuserkku), joten tiedustelin Folke rovastilta hänen osoitettaan ja sain osoitteen puhelinnumeroineen. Soitinkin heti rouva Holmbergille esitellen itseni ja asiani. Hän sanoi miehensä varatuomari Holmbergin tutkineen sukua, mutta ettei hän niistä tiedä ja menisi vähän aikaa kun hän katsoisi. Sovimme, että kirjoitan ja lähetinkin hänelle niinpaljon kun minulla oli tutkittua Bergman sukua.

Solveig royva soitti ja sanoi katsoneensa, että vanhin vuosiluku oli 1390 ja että suku on Gotlannista. Sovittiin että menen katsomaan ja siellä olikin 4 mappia ja paksu kirja sukuselvityksiä. Olen nyt tutustunut tähän aineistoon ja todennut suvun, tavallaan kantaisän, polveutuvan tanskalaisesta Norby-suvusta, joka on tullut Gotlantiin. Siellä Sören Norbyn yksi pojanpoika on ottanut nimen Ronander ja tämän jälkeläinen on mennyt naimisiin Claver-sukuun. Tästä avioliitosta on jatkoa isäni Bergman suku.

Näin yksinkertaista se on sukututkimus kun oikein käy hyvä tuuri. Panen tähän näytteeksi varatuomari Holmbergin Ruotsista hankkimia sukuselvityksiä (varatuomari kuoli n. vuosi sitten), niistä näkyy kuinka hyvin siellä on ylhäällä vanhaakin tietoa.

Z Toivon tästä selostuksesta käyvän selville, että aina kannattaa yrittää yhä pidemmälle ja että täytyy ottaa yhteyksiä joka suuntaan, kun ei tiedä missä se auttava käsi on.

Matti Vuoristo

M.V. täydentää "löytöretkitarinaansa kiinnostavalla
1800-lukuun liittyvällä ja aina 1600-luvulle
yltävällä lisätaulukolla

III. Barn:

Carl August, f. 1820. Läroverksadjunkt. Tab. 1.

Tab. 3.

III. CARL AUGUST WESTRÖM, son till Tab. 2, f. i Visby 1820, † där 1882.

Student i Uppsala 1840. Fil. dr. 1848. Ordinarie lärare vid Visby skola 1852. Adjunkt vid Visby läroverk 1857.

G. 1860 med ROSALIE SOFIA MATHILDA STURTEZENBERGIER, f. 1840 i Kräklingbo, † 1915 i Visby. Dotter till Sturzenbecker. Tab. 10.

IV. Barn: (födda i Visby).

1. Anders Patrik August, f. 1801, † 1918 i Visby. Student i Visby 1820. Med fil. kand. 1822 i Uppsala. Ägnade sig sedermera åt utdöingsverksamhet och blev efter ett en del år varit anställd som redaktionssekreterare i tidningen. Gottlänningen, redaktör för Gotlands Allehandlar 1898.

2. Maria Elisabeth Mathilda, f. 1803, † i Visby.

G. 1824 med rådmannen i Visby K. G. Töberg i hans 2:a gifte.

3. Carl Oscar Fredrik, f. 1805. Bor ogift i Dinseldorff. Varit anställd på bryggeri.

4. Emelie Johanna Sofia, f. 1807.

G. 1804 med bankkamreren Nils August Wilhelm Schmidt, Kaltrneholm. Bor som änka i Kaltrneholm.

5. Axel Gustaf Daniel, f. 1809. Apotekare. Tab. 4.

Tab. 4.

IV. AXEL GUSTAF DANIEL WESTRÖM, son till Tab. 3, f. 1809 i Visby.

Farm. kand. 1830. Tilldelades 1816 privilegiet å apoteket i Håst, transport till apoteket Femis i Nyköping 1824. Pensionerad 1827. 1822—1822 ledamot av Apotekarsocieteten i direktion.

G. 1805 med OLGA ANNA BENEDIKTA HULT-BERG, f. 1875 i Skurup.

Dotter till kronolänsmannen H. i Skurup.

V. Barn:

1. Astrid Betty Mathilda, f. 1808, † 1911.

2. Ragnar Otto August, f. 1807. Apotekare. Tab. 5.

3. Erik Gustaf, f. 1808. Citringensör. Låjant i Skåra Skanska infregementets reserv. Anställd vid A.-B. Valv. bygnadsbyrå, Sthlm.

Westerberg: Carl och Mathilda

4. Carl Axel, f. 1910. Ingeniör. Anställd vid A.-B. Nyquists verkstäder, Uppsala.

5. Anders Ivar Henning, f. 1917. Ingeniör från Örebro Tekn. Gymnasium.

6. Sigrid Anna Martha Helena, f. 1914. Anställd hos Apotekarnas Droghandels A.-B., Sthlm.

7. 5.

V. RAGNAR OTTO AUGUST WESTRÖM, son till Tab. 4, f. 1907 i Lunn.

Farm. kand. 1930. Leg. apotekare 1933. Anställd å Hovapoteket Lejonet, Stockholm.

G. 1933 med RUTH ELISABETH JOHANSSON, f. 1908 i Nyköping.

Dotter till snickaren Emil J., Nyköping.

VI. Barn:

1. Rolf Karl Gustaf, f. 1933. 2. 1 dotter, f. 1938.

Westöo från Othem, Gotland.

Gammal gotländsk släkt, som ursprungligen kommit från Othemars gård i Othem. Redan 1628 har släkten slagit sig ned på Westöo gård i Hall socken och från ovannämnda gård upplagit släktnamnet WESTÖO.

I. Den förste kände av släkten var en JON i Othemars i Othem, vilken levde i slutet av 1500-talet.

II. Ovannämnde Jons son, PEDER, var den förste med namnet.

Tab. 1.

II. PEDER JONSSON WESTÖO, f. på Othemars i Othem 1612, † 1687 i Hall.

Blev tingelomare i Forss ting med fullmakt av danske ståthållaren Holger Koehnkrantz, men till Gotland blev svenskt 1646 frånstälde han denna befattning, för att ånyo under danska invasionen 1670—1679 behålla Tingelomsbefattningen i Forss ting. Äkte Westöo gård i Hall.

G. 1638 med CATTI THOMASDOTTER BOTHELS-SON, f. 1614 i Endre, † 1681 i Hall.

